

HBO Pastoraal Werkers in de Christelijke hulpverlening

Afstudeerproject Godsdienst Pastoraal Werk

VERANTWOORDINGSDOCUMENT

INHOUDELIJKE VERANTWOORDING

De verantwoording van het project is grotendeels beschreven in het eindproduct zelf. We hebben gekozen voor het interviewen van acht instellingen om zo het verwerken van de interviews overzichtelijk te houden, maar door de diversiteit van de instellingen hebben we een beeld gekregen van de huidige situatie. In combinatie met het literatuuronderzoek kunnen we tot aanbevelingen komen voor de hulpverlening, de (aspirant)-kerkelijk werker en de CHE.

De popularisatie van dit project heeft de vorm gekregen van een folder. We hebben hier voor gekozen om het onderwerp voor een breder publiek toegankelijk te maken. Wij denken dat een folder gemakkelijk ter hand wordt genomen als het in de teamkamer ligt. We hopen dat het uitnodigt tot een gesprek met andere collega's. Als de lezer meer informatie wil, staat op de folder vermeld waar dit verkregen kan worden.

PROCESVERSLAG

GROEPSVERSLAG

Werken aan een project is een hele uitdaging, dit met z'n tweeën doen brengt zowel voordelen als nieuwe uitdagingen met zich mee. Aanvankelijk hadden zowel Jannet als Tanja individueel een onderwerp aan de projectlijst toegevoegd, wat op elkaar aan bleek te sluiten en zo zijn onze ideeën samen gevoegd. Tanja had reeds contact gehad met Sjoerd van der Velde over het onderwerp pastoraat in de hulpverlening, dus zijn we met ondersteuning van dhr. Van der Velde het idee gaan verdiepen. Dit is soepel, maar in een rustig tempo verlopen.

Tanja en Jannet hebben en hadden beide nog werk liggen van eerdere programma's, alsmede natuurlijk het programma Visie. Het was daarom even zoeken hoe we dit konden combineren, maar we zijn erop uitgekomen dat we beide het afstudeerproject prioriteit wilden geven, zodat we elkaar niet in de weg zouden zitten met onze individuele opdrachten. Hoewel deze beslissing snel was gemaakt, werd kort daarop duidelijk dat de planning, zoals in eerste instantie opgesteld in het projectplan niet meer haalbaar was. Jannet had reeds eerder besloten na de zomer af te studeren, dit bleek nu ook de beste keuze voor Tanja te zijn. Desalniettemin wilden we graag het project voor de zomer afronden. Via de examencommissie kregen we dhr. H. Bakker toegewezen als projectcoach en na de eerste afspraak met hem, heeft het project wat meer vaart gekregen. Voornamelijk via de FEO (www.feozorg.nl) kwamen we aan organisaties om te benaderen voor een interview. Dit bleek minder gemakkelijk dan gedacht, maar uiteindelijk, na wat afwijzingen, hebben we toch via vier interviews en drie contacten via een andere weg, de informatie kunnen bemachtigen die nodig was. De afspraken voor de interviews en het verwerken hiervan, was hoofdzakelijk Tanja's taak. Jannet hield zich meer met de theoretische kant bezig, aangezien ze deze informatie tevens kan gebruiken voor haar visiestuk. Deze taakverdeling was al snel duidelijk en is door beide partijen geaccepteerd. De vervolgtaken zijn ook steeds, zoveel mogelijk eerlijk, verdeeld. Uiteraard was het nodig eens in de

zoveel tijd samen, of met dhr. Van der Velde of met dhr. Bakker samen te komen, maar we hebben ook veel individueel verwerkt. Dit, hoofdzakelijk wegen praktische redenen, we wonen beide best een eind van zowel elkaar als de school af, dus leek dit ons de beste werkwijze. De samenkomsten dienen voornamelijk om helder te maken of we nog steeds op hetzelfde spoor zaten en om nieuwe taken op te stellen en te verdelen.

Zoals eerder te lezen is, heeft het project dus (vrijwel meteen aan het begin) wat vertraging opgelopen. Dit is terug te brengen tot enkele oorzaken. Allereerst duurde het even voor we tot een concreet projectplan konden komen, dit had onder meer te maken met dat het aanvankelijk niet duidelijk was of de CHE of de FEO onze opdrachtgever zou worden. Daarnaast was het dus de taak om met elkaar kort te sluiten hoe we het project gingen combineren met onze andere bezigheden. Het initiatief lag hierin vooral bij Tanja, aangezien Jannet reeds had besloten later af te studeren, dus voor haar was er minder noodzaak alles zo snel mogelijk af te ronden. Tanja echter had met wat motivatieproblemen te maken (zie ook het individueel deel) en hoewel ze haar best deed helder te zijn en Jannet tegemoet te komen, zat er niet veel snelheid in. Achteraf bleek dit gelukkig geen grote problemen op te leveren, maar het heeft wel even geduurd, voordat Tanja zich actief ging opstellen en ze moest dus beslissen ook later te gaan afstuderen.

Gedurende het hele project, is er eigenlijk geen sprake geweest van irritaties of conflicten. Het was vooral nodig contact te blijven houden en elkaar aan te moedigen, zodat we niet verder zouden vertragen. We hebben het contact hoofdzakelijk zakelijk gehouden en dit bleek het project ten goede te komen.

Goed, allereerst het samenvoegen van de projectideeën dus, vervolgens het overleg met dhr. Van der Velde, toen het opstellen van het projectplan, het eerste contactmoment met dhr. Bakker en de interviews en ander contact met instanties. Het was de taak van Tanja deze interviews te verwerken, dat wil zeggen de gesprekken uittypen en de resultaten samenvoegen. Nadat dit was gebeurd heeft zij dit tevens gecommuniceerd met de verschillende organisaties, om zeker te zijn dat ze bij de inhoud aan kunnen sluiten. De organisaties hadden wat kleine aanmerkingen, die zijn doorgevoerd. Ondertussen hield Jannet zich bezig met de literatuur. Op dit punt zijn er opnieuw bijeenkomsten geweest met dhr. Van der Velde en dhr. Bakker. We wilden graag weten of we op de goede weg zaten en hadden handvatten nodig om vanuit de onderzoeksresultaten, tot de juiste conclusies en aanbevelingen te komen. Gelukkig sloten de bevindingen van ons alle vier bij elkaar aan en konden we vrijwel direct overgaan tot deze verwerking. We hadden nog wel onze twijfels over de inhoud van het document. We worstelden er namelijk met het idee dat we niet echt baanbrekend nieuws brachten en ons onderzoek vrij oppervlakkig leek. Door de gesprekken met onze opdrachtgever en projectcoach, werd ons duidelijk dat onze verwachting wat verkeerd lagen. Onze eindproducten moeten laten zien wat de huidige stand van zaken is, met betrekking tot pastoraat in de Christelijke hulpverlening, daar ligt de focus. Natuurlijk kunnen we aan de hand hiervan enkele aanbevelingen doen, maar de verdere vervolgstappen zijn niet direct aan ons om op te pakken. Dit besproken te hebben, hielp ons bij de verwerking van de onderzoeksresultaten, we wisten nu beter waar we ons op moesten richten.

Na deze gesprekken kwam het moment dat het concept ingeleverd moest worden al snel dichtbij. Na samen besproken te hebben hoe we verder gingen, werkten we allebei individueel aan onze taken. We mailden ze over en weer en voegden ze samen, tot we tevreden waren over het concept. Aangezien we graag voor de zomervakantie het project af wilden ronden, hadden we na de conceptinleverdatum opnieuw niet veel tijd voor de laatste loodjes. De feedback op ons concept moest verwerkt worden, de presentatie moest gemaakt en voorbereid worden, een procesverslag en popularisering

moesten getypt en natuurlijk moesten er nette en volledige eindproducten in elkaar gezet worden. Hoewel hier dus weinig tijd voor was, hebben we, onder meer door een goede taakverdeling, dit op tijd voor elkaar weten te krijgen. Ieder weer hard aan haar eigen deel, met af en toe een overleg en/of mails over en weer. Het was soms wel even zoeken of we op de goede manier bezig waren, onder andere of we de regels opgesteld door de examencommissie opvolgden. Hierin vulden we elkaar aan en heeft met name Jannet gecommuniceerd met de examencommissie. Als de datum van de presentatie dichterbij komt, komen af en toe de zenuwen boven, maar het grootste gedeelte zit erop en is over het algemeen goed verlopen. We mochten veel complimentjes op ons concept ontvangen, maar uiteraard ook enkele aanmerkingen. Onze meelezer wees ons op het feit dat de aanbevelingen een onderbouwing misten vanuit het literaire onderzoek. En als we eerlijk zijn, moeten we dit bevestigen. Eén van de belangrijkste conclusies uit het literaire onderzoek, is dat het belangrijk is een mens als geheel te behandelen, dus ook aandacht hebben voor zijn/haar spirituele kant. Om dit op professionele wijze te doen, is een opgeleid pastoraal werker van groot belang. Deze en andere gegevens uit het literaire onderzoek, zijn dus direct in verbinding te brengen met onze aanbevelingen, maar we hebben dit niet voldoende naar voren laten komen in het rapport. We hebben geprobeerd zoveel mogelijk feedback op ons concept te verwerken in ons eindproduct, maar het punt wat we zojuist hebben aangehaald, is hier helaas wegens tijdnoed bij ingeschoten. Hoewel dit natuurlijk een kleine tegenslag was, hebben we, onder meer door een goede taakverdeling, het op tijd voor elkaar weten te krijgen goede eindproducten in elkaar te zetten. Ieder weer hard aan haar eigen deel, met af en toe een overleg en/of mails over en weer. Het was soms wel even zoeken of we alles ook volgens de regels, opgesteld door de examencommissie, deden. Hierin vulden we elkaar aan en heeft met name Jannet, gecommuniceerd met de examencommissie. Nu de datum van de presentatie dichterbij komt, komen af en toe de zenuwen boven, maar het grootste gedeelte zit erop en is over het algemeen allemaal goed verlopen.

INDIVIDUEEL DEEL

Jannet

Na de lessen over afstudeervaardigheden en het verkrijgen van het groene licht om verder te gaan met ons afstudeerproject, pak ik de draad van dit verslag op.

Het project kan verder vorm krijgen. In dit verslag wil ik bij mijn aandeel in het proces stilstaan.

Bij de verdeling van de taken heb ik mijn voorkeur aangegeven voor de theoretische ondersteuning van het project, omdat mijn essay ook over de verhouding pastoraat en hulpverlening zal gaan. Ik vind het boeiend te lezen over dit onderwerp en had al een paar boeken in huis. Tanja stemde hier mee in.

Voor mij lag de afstudeerdatum na de zomer, omdat ik nog een paar vakken uit het vierde jaar open had staan. Tanja wilde in eerste instantie voor de zomer afstuderen, en ik wilde voor haar geen belemmering zijn en heb het afstudeerproject prioriteit gegeven. We hebben de verschillende onderdelen verdeeld en zijn aan de slag gegaan. Het lezen van de verschillende boeken en artikelen is voor mij geen probleem, maar om daarna een verhaal te schrijven over de gelezen literatuur vind ik lastig. Het duurt dan een hele tijd voor ik iets op papier heb en het kost mij veel tijd. Ik heb de neiging dit een lange tijd voor mij uit te schuiven, dus is het goed dat de deadline in zicht komt. Ik schrijf vaak te compact, voor mijzelf te volgen, voor een lezer gaat het te snel. Dat is een ware oefening. Over een onderwerp praten gaat mij beter af dan er over schrijven.

Naast het verwerken van de literatuur ben ik met Tanja meegegaan naar een paar interviews. Ik vond het interessant om op verschillende locaties rond te kijken en zo kreeg ik meer feeling met ons onderwerp. Bovendien is het ook goed om een gedeelte samen op te trekken. Tijdens de interviews maakte ik de aantekeningen en stelde Tanja de vragen, ook al hield ik mij niet geheel afzijdig.

De gesprekken met dhr. Bakker en Van der Velde helpen steeds weer om enthousiast te worden over het document, maar ook om de verwachtingen bij te stellen. Ik had de verwachting nieuwe

dingen te gaan ontdekken, of spectaculaire uitkomsten te krijgen. Maar dat is niet zo. Dit onderzoek geeft wel meer zicht op de situatie zoals die op dit moment is in vele instellingen. En dat kan ook een waardevolle bijdrage leveren aan het vraagstuk rond pastoraat en hulpverlening. Op papier is het heel aantrekkelijk om pastoraat te integreren binnen de hulpverlening, of in ieder geval een plaats te geven naast de hulpverlening, maar in de praktijk ligt het ingewikkelder. Cliënten hebben voorkeur voor een pastor uit hun eigen geledingen, vele hulpverleningsinstellingen verlenen hulp aan mensen vanuit verschillende kerken. Het is voor mij duidelijk geworden dat er binnen de reformatorische kerken nog grote verschillen zijn, ook als het gaat om pastoraat. Dit heb ik mij van te voren niet zo gerealiseerd. Op de opleiding is veel aandacht voor hermeneutisch pastoraat, wat misschien ook begrijpelijk is, maar in de praktijk van veel kerken geeft men de voorkeur aan kerugmatisch pastoraat. Ik heb dit niet verder uitgediept, maar is een indruk die is ontstaan.

Dertig jaar gelden heb ik een eindschrijft gemaakt voor de opleiding tot fysiotherapeut. Het onderwerp ging over het bewegen van de mens, het is geen bewegend object, maar een zich bewegend subject, een persoon waarin psychische en fysieke factoren samenkomen. Nu komt er ook het geestelijke en spirituele aspect bij. Dit afstudeerproject heeft voor mij opnieuw duidelijk gemaakt, dat een mens niet is te splitsen in verschillende onderdelen, die los van elkaar kunnen worden behandeld, maar dat er oog moet zijn voor het totale mensbeeld. En in het kader van dit project de mens zien zoals God het heeft bedoeld.

Jannet over Tanja

Op de site van de CHE nodigde Tanja mij uit om eens te kijken naar haar projectvoorstel. Het leek wel raakvlakken te hebben met mijn onderwerp. Ik heb er over nagedacht en ben de uitdaging aangegaan. Samenwerken met iemand die ik eigenlijk niet ken vond ik spannend, maar dat is andersom ook zo.

Tanja is sterk in plannen, en als zij een taak op zich neemt, is ze meestal voor de deadline klaar. Ik ben meer iemand die tegen de deadline aanwerkt. Ik heb geen irritatie gemerkt daarover, maar ik heb regelmatig laten zien waar ik mee bezig was, door tussendoor een update te sturen.

In de interviews viel mij op dat Tanja goed aangeeft wat een pastoraal werker te bieden heeft. Dat is mooi om te zien. Ik ben daar onzekerder in.

De samenwerking is goed verlopen, eerst wat aftastend, hoe reageert Tanja op mijn manier van werken, maar later hebben we op onze eigen manier en tempo gewerkt. De gesprekken tussendoor gaven mij steeds weer een duw de goede richting in en ook weer enthousiasme om verder te gaan. Tanja: dank je wel voor de prettige samenwerking.

Tanja

Laat ik maar beginnen met het minder leuke deel. Hierover is al iets te lezen in het gezamenlijke procesverslag. Namelijk mijn motivatieprobleem. Gedurende dit gehele vierde schooljaar, merkte ik al dat mijn schoolwerk mij meer energie kostte dan voorheen. Verschillende oorzaken liggen hieraan ten grondslag. Enerzijds staan deze in verband met de opleiding, het vierde jaar is immers een druk jaar en dit kan voor stress zorgen, anderzijds met mijn persoonlijke leven. Ik vond het erg vervelend dat dit effect heeft gehad op het afstudeerproject. Dat ik voor mijzelf de keuze moest maken iets later af te gaan studeren, daar heb ik me vrij snel bij neergelegd. Maar ik was lang in de veronderstelling dat ik wel de discipline had om me over mijn motivatietekort heen te zetten en met name in geval van het afstudeerproject. Ik heb het namelijk altijd al belangrijk gevonden opdrachten waarbij anderen afhankelijk zijn van mij voorrang te geven en deze niet te laten belemmeren door mijn eigen bezigheden. Ik zag ook pas later in het project, zo ongeveer tijdens het tweede gesprek met mn. Bakker, vlak voor de conceptinleverdatum, hoe mijn houding het project had beïnvloed. Ik wil het niet dramatischer maken dan het is, maar ik heb het project (met name aan het begin), maar een beetje voort laten dobberen, terwijl ik er best mijn schouders onder had kunnen zetten en/of mijn problemen

kenbaar had kunnen maken aan Jannet. Maar om de een of andere reden had ik destijds niet echt door dat ik aan het verslappen was. Toen ik het wel door kreeg, ging het niet meteen als een snel-trein. Doordat ik inmiddels al enige tijd wat rustiger aan deed, was het lastig om de knop om te zetten naar hard werken. Maar ik vind luiheid en negatieve eigenschap en hecht waarde aan hard werken, dus gaf ik niet op. Uiteraard ging het toen ook nog niet vanzelf, maar door simpelweg door te zetten kwamen er steeds meer momenten waarop ik echt door kon werken en mij beter voor langere tijd kon concentreren op bijvoorbeeld het typen van een tekst. Dat gemis aan motivatie was eigenlijk mijn grootste opstakel in het gehele project.

Mijn taak was dus hoofdzakelijk het praktische deel van het onderzoek verwerken. Ik zou niet noodzakelijk zeggen dat dit ook de taak was die mij op het lijf geschreven is. Ik houd ook best van wat theorie en had dus, als de omstandigheden anders waren geweest, voorkeur gehad voor een andere verdeling. Maar aangezien Jannet haar visiestuk in verband stond met de theorie van ons project en het nu ook weer niet zo belangrijk voor mij is, had ik al snel de keuze gemaakt mij bezig te houden met de interviews en dergelijke. Deze taak bracht dus ook weer wat uitdaging voor mij mee. Mijn leerstijl is 'beslisser', ik heb dus al gauw in mijn hoofd hoe ik iets concreet ga doen en wil het dan ook graag snel zo doen. In dit geval was ik echter erg afhankelijk van anderen. Niet alleen van Jannet, maar ook van de organisaties. Ik kon niet aan het werk zonder hun bijdrage. In de eerdere jaren van de opleiding heb ik er al vaker mee te maken gehad, dat ik mijn eigen plannen moet matchen met die van anderen en dat is niet altijd mijn sterkste punt geweest. Maar, aangezien ik er inmiddels al veel oefening in heb gehad, bijvoorbeeld tijdens de derdejaars stage, koste het mij dit keer niet zoveel energie mij aan te passen. Ik heb geleerd meer los te laten, juist op het gebied van structuur en dat kwam nu goed van pas.

Met de verwerking van de interviews heb ik nog wel wat moeite gehad. Ik vond het namelijk nog best ingewikkeld te reproduceren wat er nu precies allemaal was gezegd tijdens de gesprekken. Naar mijn idee zijn de uitwerkingen minder uitgebreid, dan dat de interviews waren. Maar ik denk wel dat ik de belangrijkste punten te pakken heb. Doordat ik vrij snel nadat we de interviews hadden afgenomen, ze ben gaan verwerken. En omdat ik de interviews naderhand nog eens voorgelegd heb aan de organisaties, zodat deze konden aangeven of de inhoud klopte. De verwerkte interviews en informatie van de verschillende instanties, de uitwerking van de conclusies en aanbevelingen, de folder en nog wat kleine taken, behoorden tot mijn verantwoordelijkheid voor het concept. Na de conceptinleverdatum was het mijn taak de feedback op mijn onderdelen te verwerken, een eerste versie van het gezamenlijk deel van het procesverslag uit te typen, een eerste versie van de presentatie in elkaar te zetten en opnieuw wat kleine zaken in orde te maken. Dit is allemaal vrij vlot verlopen. De laatste loodjes bleken in dit geval gelukkig minder zwaar dan dat ze vaak zijn.

In aansluiting op wat ik eerder heb geschreven over structuur, kan ik zeggen dat ik mijn planmatigheid (die mijn leerstijl en S DISC-profiel met zich meebrengen), ook heb kunnen inzetten tijdens dit project. Ik ben vrijwel altijd op de hoogte geweest van het totale overzicht en had in het begin ook al vrij snel een planning op papier staan. Deze moest later dus aangepast worden, maar ik was wel direct in staat het gehele project op te delen in een overzichtelijk schema. Dit heb ik zelf als richtlijn kunnen gebruiken en ik hoop dat Jannet dit net zo heeft ervaren.

Tijdens dit project heb ik kunnen ervaren dat ik ben gegroeid in de afgelopen vier jaar. Het project heeft was vrij zakelijk van aard, dus ook vooral mijn zakelijke eigenschappen zijn op de proef gesteld. Ik kon beter met mijn al langer bekende zwakke punten (zoals onzekerheid en vasthouden aan eigen structuur) omgaan, zonder dat hierdoor mijn sterke punten (zoals overzicht aanbrengen) belemmerd werden. Uiteraard kan dit nog steeds verbetering gebruiken, dus ik blijf die punten meenemen, maar

de vooruitgang is merkbaar. Ik werd wel geconfronteerd met een nieuw aandachtspunt en dat is de motivatie. Het is belangrijk voor mij om op zoek te gaan naar methodes om mijn motivatie hoog te houden en/of discipline te ontwikkelen en methodes die mij helpen concentreren. Zo zie je maar weer, dat je zelfs na vier jaar GPW nog lang niet uitgeleerd bent.

Tanja over Jannet

De samenwerking met Jannet heb ik als erg prettig ervaren. Vooraf aan het project kende ik Jannet slechts van de minorlessen pastoraat. De werkwijze van Jannet en mij bleek goed op elkaar aan te sluiten. We waren beide bereid af te spreken wanneer nodig, maar konden ook goed na overleg ieder onze eigen taken vervullen. Jannet heeft naar mij toe duidelijk aangegeven hoe zij ervoor stond met betrekking tot afstuderen en dergelijke, waardoor ik wist waar ik aan toe was. Jannet heeft mij ook verschillende keren geattendeerd op zaken die geregeld moesten worden, bijvoorbeeld naar de examencommissie toe. Dit had ik niet altijd helemaal op een rijtje. Ik vond Jannet ook goed functioneren tijdens de interviews, hoewel ik geïnteresseerd was, miste ik toen nog wat motivatie om enthousiast vragen te stellen en te verdiepen. Jannet pikte dit goed op en dit komt immers ook beter over bij de organisaties. Een punt van kritiek komt niet direct in mij op. Ik ken Jannet niet goed genoeg om te kunnen zeggen waar haar sterke punten en zwakke punten naar voren zijn gekomen. Dit moet vast meer in haar eigen reflectie naar voren komen. Maar ik ben dus erg tevreden over onze samenwerking.

PROJECTPLAN

Projectopdracht: HBO Pastoraal Werkers in de Christelijke hulpverleningssector

Versie	: 5
Datum	: 19-04-11
Auteur	: Jannet van den Ham (060840) en Tanja van Steenis (071513)
Opdrachtgever	: Sjoerd van der Velde (CHE), Minor Pastoraal Werk
Projectcoach	: Henk Bakker (CHE)

1. Aanleiding

Tegen het eind van het derde of vierde jaar komt het eind van de opleiding al aardig in zicht en met dit in het achterhoofd werd het tijd om enigszins te gaan oriënteren op een baan. Dit bleek voor de richting Pastoraal Werk echter niet gemakkelijk. Naast de functie van kerkelijk werker, bleek het niet duidelijk waar je nu als HBO Pastoraal Werker terecht kunt. Dit terwijl een pastor, naar ons inzien, toch een goede rol zou kunnen spelen in het begeleiden van mensen in de hulpverlening. Sjoerd van der Velde bevestigde dit, toen we deze vraag aan hem voorlagen en spoorde aan om hiermee verder te gaan. Er zijn wel functies voor HBO pastors in de hulpverlening bekend, maar dit blijkt zeer beperkt en er spelen toch nog veel vragen op dit gebied. Zowel vanuit de kant van de pastoraal werkers, als vanuit de hulpverleningsinstanties. Het is nu dus de uitdaging voor ons om het plaatje compleet te krijgen en meer helderheid te scheppen voor HBO pastors en de desbetreffende instanties.

De opdrachtgever voor dit project is de CHE, vanuit het pastoraat (Sjoerd van der Velde) met de ondersteuning van de FEO (Federatie van Evangelische Zorgorganisaties).

2. Probleem en doelstelling

Probleemstelling:

Is er behoefte aan HBO Pastoraal Werkers binnen de christelijke hulpverlening en op welke manier kan er aan deze functie invulling worden gegeven?

En welke consequenties heeft dit eventueel voor de opleiding HBO Theologie?

Doelstelling:

Duidelijkheid creëren over de plaats van pastoraat binnen de christelijke hulpverlening en de mogelijkheden die er zijn voor pastoraal werkers binnen de hulpverlening omschrijven.

Onderzoeksvragen:

- Op welke gebieden van het pastoraat en de christelijke hulpverlening is er een overlap en liggen er mogelijkheden voor de pastoraal werker
- Komen er bij hulpverlening pastorale vragen binnen, zo ja, hoe worden deze doorgaans behandeld?
- Wat zijn de huidige mogelijkheden voor een pastoraal traject binnen de hulpverlening?
- Waar biedt de GPW'er mogelijk extra ondersteuning?
- Eventueel: Ligt de pastorale vraag bij de cliënt of ook bij de hulpverlener?
- Wat zijn de aanbevelingen voor de FEO voor de zorg naar de cliënten wat betreft het pastoraat.
- Welke aanbevelingen kunnen gegeven worden aan de opleiding om goede aansluiting te hebben bij de hulpverlening

3. Projectresultaten

Na het project hebben we een rapport opgesteld waarin staat omschreven wat een HBO Pastoraal Werker te bieden heeft in de Christelijke Hulpverleningssector, hoe de huidige situatie is betreffende HBO Pastoraal Werkers in de Christelijke Hulpverleningssector, welke conclusies wij hieruit trekken en welke adviezen wij hieraan verbinden. Tevens willen we deze informatie korter formuleren en uitwerken in een folder.

Het rapport is enerzijds gericht aan de Christelijke Hulpverleningssector. Zij kunnen uit dit rapport opmaken wat HBO Pastoraal Werkers de verschillende instellingen te bieden hebben en aan de hand daarvan beslissen of zij hiervan gebruik

willen maken en op welke manier. De eerdergenoemde folder is tevens bedoeld voor deze sector en is bedoeld om de informatie meer bruikbaar te maken en beter te kunnen verspreiden. Het is immers niet realistisch om elke desbetreffende instelling het hele rapport toe te sturen en te laten lezen.

Het rapport is anderzijds gericht aan HBO Pastoraal Werkers met interesse in een baan in de Christelijke hulpverleningssector. Zij kunnen in dit rapport lezen wat er momenteel bereikbaar is voor HBO Pastoraal Werkers op dit gebied en wat er mogelijk in de toekomst bereikbaar wordt. Bovendien staan er verschillende instellingen genoemd waar zij al dan niet terecht kunnen. Hieruit kunnen ze vervolgens opmaken of er eventueel een baan voor hen in deze sector is weggelegd en wat ze, indien ze hiermee aan de slag willen, kunnen verwachten. Als laatste punt worden er aanbevelingen gedaan naar de opleiding om een goede aansluiting te krijgen naar de christelijke hulpverlening.

Het rapport met de folder zijn de 'hoofdeindproducten', daarnaast moet er een verantwoordingsdocument worden opgesteld. Hierin zijn verschillende ondersteunende producten terug te vinden. Allereerst het definitieve projectplan, daarnaast een gezamenlijk procesverslag inclusief een individueel deel van beide studenten. Een inhoudelijke verantwoording met betrekking tot het onderzoek en de desbetreffende resultaten en tot slot een popularisering van de uitkomsten voor een breder publiek. Dit laatste onderdeel, de popularisering, wordt op een later moment aan het eindproduct toegevoegd.

4. Activiteiten

(Zie ook: Schema activiteiten en tijdsplanning, verderop in dit document)

Taken

- Selecteren van 8 zorgorganisaties die bij het FEO zijn aangesloten, waar wij ons onderzoek op willen richten
- Literatuuronderzoek naar hulpverlening/pastoraat, waar ligt de overlap
- Opstellen van vragen aan de organisaties
- Gesprekken met hulpverleningsinstanties, hetzij telefonisch of bezoek
- De geboden leerstof van de CHE in het kader van pastoraat doornemen
- Resultaten uit het voorgaande formuleren in aanbevelingen

5. Tijd

(Zie: Schema activiteiten en tijdsplanning, verderop in dit document)

6. Geld/uren

Dit afstudeerproject gaat naast de uren die wij als studenten hierin moeten steken, de meeste inzet vragen van de opdrachtgever en projectbegeleider, in ons geval beide vanuit school dus. Wij zullen hier een beroep op doen voor advies en uiteraard voor de evaluatie- en beoordelingsmomenten. Daarnaast vragen wij ondersteuning van de FEO, voor het in contact komen met enkele hulpverleningsinstanties. De hulpverleningsinstanties vragen wij vervolgens gelegenheid voor het afleggen van een interview, of op een andere manier verstrekken van informatie met betrekking tot het project. Qua kosten zullen we niet direct een beroep hoeven doen op andere partijen buiten onszelf.

7. Kwaliteit

Gezien de school naast onze beoordelaar, ook onze opdrachtgever is, zijn onze eerste kwaliteitsnormen volgens het geleverde beoordelingsformat. We willen natuurlijk ook een geschikt product leveren, bruikbaar voor onze doelgroep, de desbetreffende hulpverleningsinstellingen. Mochten zij in de loop van het project aangeven wensen of eisen te hebben, ten opzichte van het project, dan zullen wij proberen deze zo goed mogelijk door te voeren.

8. Communicatie

De communicatie met de opdrachtgever en tevens de projectbegeleider, zal allereerst op de vooraf vastgestelde evaluatie- en beoordelingsmomenten plaatsvinden. Er zullen veelal via mailcontact afspraken worden gemaakt voor een persoonlijk gesprek. Daarnaast zal er, wanneer er vanuit ons of vanuit de opdrachtgever, vragen zijn, mail- en/of persoonlijk contact zijn. Het contact met de FEO en de hulpverleningsinstanties, zal hoogstwaarschijnlijk deels via mailcontact, deels telefonisch en deels persoonlijk verlopen.

9. Organisatie

De CHE is onze opdrachtgever vanuit de minor pastoraat, met als docent Dhr. Sjoerd van der Velde. Onze opdracht wordt uitgevoerd binnen organisaties aangesloten bij de FEO. Contactpersoon van de FEO is Dhr. Jan de Hoog. Hij ondersteunt dit onderzoek, maar zal er niet direct bij betrokken zijn. Hij wordt op de hoogte gesteld van welke organisaties wij bij het project willen betrekken en hoe wij deze willen benaderen.

Wijzelf zullen regelmatig met Sjoerd van der Velde overleggen en zullen de taken onder elkaar verdelen. Zo draagt Tanja bijvoorbeeld de meeste zorg voor de interviews en Jannet houdt zich hoofdzakelijk bezig met de literatuur rond het onderwerp.

Vanuit de CHE zal Dhr. Henk Bakker functioneren als afstudeercoach.

Activiteiten en tijdsplanning**

Fase	Taak	Door	Wanneer (Uiterlijk)	Uren (Cumulatief)	Opmerkingen
Initiatiefase	Project idee	Jannet en Tanja	Blok 2		
	Programma afstudeervaardigheden	Jannet en Tanja	Blok 2		
	Contact mn. van der Velde/FEO	Jannet en Tanja	Blok 2		
Definitiefase	Projectplan opstellen	Jannet en Tanja	Week 5-7		In overleg met opdrachtgever
	Projectplan verfijnen	Jannet	Week 8-11		Voorjaarsvakantie week 8
Ontwerpfase	Logboek aanmaken en bijhouden	Jannet en Tanja	Week 12-15		Logboek individueel het gehele project bijhouden
	Contact mn. van der Velde/FEO/Mn. Bakker	Jannet en Tanja	Week 12-15		Contact loopt het gehele project door
	Interviewvragen opstellen	Tanja	Week 12-15		Jannet weg van 05-04-2011 t/m 07-04-2011
	Verdere voorbereidingen treffen	~	Week 12-15		O.a. sites e.d. van instellingen bekijken
Vorbereidingsfase	Interviews uitvoeren	Tanja	Week 12-15		Eerste twee interviews samen uitvoeren
	Literatuurstudie	Jannet	Week 12-15		Één hoofdbron beide doornemen en uitwerken
	Verder onderzoek doen	~	Week 12-15		
Realisatiefase	Resultaten interviews verwerken	Tanja	Week 16-18		Meivakantie week 18 Tanja weg van 28-04-2011 t/m 08-05-2011
	Resultaten literatuurstudie verwerken	Jannet	Week 16-18		
	Resultaten verder onderzoek verwerken	~	Week 16-18		
	Concept versie eindproducten maken	Jannet en Tanja	Week 16-18 Week 25		Rapport, folder en verantwoordingsdocument Uiterlijk zeven weken voor eindgesprek inleveren Verplicht deze documenten ook aan meeleezer sturen
	Formulier 'aanmelding diplomeren'	Jannet of Tanja	Week 19 Week 26		Uiterlijk zes weken voor eindgesprek inleveren Tanja weg van 01-07-2011 t/m 03-07-2011
	Reactie van meeleezer	~	Week 20 Week 27		Zomervakantie week 29-33
	Concept versie Eind-POP maken	Tanja	Week 20 Week 30		Uiterlijk vier weken voor eindgesprek inleveren
	Definitieve eindproducten maken	Jannet en Tanja	Week 21 Week 33		Rapport, folder en verantwoordingsdocument Uiterlijk twee weken voor presentatie inleveren
	Presentatie maken	Jannet of Tanja	Week 22		
	Eind-POP maken	Tanja	Week 22 Week 33		Uiterlijk twee weken voor eindgesprek inleveren
	Popularisering maken	Jannet of Tanja	Week 23 Week 34		Uiterlijk drie werkdagen voor presentatie inleveren

	Presentatie	Jannet en Tanja	Week 24 Week 35	+/- 530uur p.p.	Uiterlijk zes werkdagen voor eindgesprek uitvoeren
Nazorg	Eindgesprek	~	Week 25 Week 35		Eindgesprek met SLB'er = afstudeercoach
	Diploma-uitreiking	~	Week 27 Week 40		Zomervakantie week 29-33

* Deze planning is onder voorbehoud van wijzigingen, in de loop van het project kan het blijken dat we moeten afwijken van dit schema.

* De grijs gekleurde gegevens, zijn de uiterlijke data geldig voor de tweede afstudeermogelijkheid, waar mogelijk gebruik van gemaakt gaat worden.

POPULARISERING

SAMENVATTING

Samenvatting van het afstudeerproject: HBO Pastoraal Werkers in de christelijke hulpverlening

Het onderwerp is gekozen omdat we nieuwsgierig zijn naar de plaats van pastoraat binnen de christelijke hulpverlening. Het project is uitgevoerd door een literatuurstudie en het houden van interviews bij diverse hulpverleningsinstellingen.

In de literatuurstudie wordt stilgestaan bij diverse vormen van pastoraat die worden gebruikt, zoals het kerugmatisch, therapeutisch of hermeneutisch pastoraat. Het pastoraat onderscheidt zich van andere vormen van begeleiding van cliënten of pastoranten door de context, de inhoud, perspectief en methode. In het pastoraat is altijd een verbinding met het geloof. De pastor weet zich afhankelijk van God.

De christelijke hulpverleningsinstellingen gaan uit van een christelijk mensbeeld. De mens bestaat uit lichaam, ziel en geest. Deze drie hebben invloed op elkaar. Als er problemen zijn met één van deze delen, heeft dat invloed op de overige delen. De mens wordt gezien als één geheel.

De interviews leveren een beeld op van de plaats van pastoraat binnen de hulpverleningsinstelling. Soms is er geen aparte plaats voor pastoraat, maar worden de vragen op het gebied van levensbeschouwing meegenomen door de hulpverlener. Vaak is de hulpverlener een christen en zal hij vanuit zijn christen-zijn deze vraag oppakken. Uit de interviews blijkt ook dat instanties voor pastorale vragen terugverwijzen naar de eigen kerk of gemeente. Er wordt verschillend omgegaan met de toerusting van de hulpverleners op pastoraal gebied.

De conclusies van dit onderzoek zijn dat het voor hulpverleningsinstellingen niet eenvoudig is om een pastoraal werker in dienst te hebben. De reden kan zijn dat de hulpvragers uit verschillende kerken komen en er ook verschillende pastoraal werkers nodig zijn, de financiën ontbreken, de hulpverlener is zelf in staat om pastoraal te begeleiden of men zoekt contact met de eigen gemeente.

FOLDER

Zie volgend blad.

PASTORAAT IN DE HULPVERLENING

EEN AFSTUDEERPROJECT AAN DE
CHRISTELIJK HOGESCHOOL EDE

Datum: 24-06-2011

Auteurs: Jannet van den Ham
Tanja van Steenis

Opdrachtgever: Sjoerd van der Velde
(CHE) Minor Pastoraal
Werk

Projectcoach: Henk Bakker (CHE)

Contact: info@che.nl

1. Wat?

Deze folder gaat over een afstudeeronderzoek van twee studentes aan de Christelijk Hogeschool Ede, voor de opleiding Godsdienst Pastoraal Werk (GPW), ofwel HBO Theologie. Zij hebben zich met de onderzoeksvraag 'Is er behoefte aan HBO Pastoraal Werkers binnen de Christelijke hulpverlening? Op welke manier kan er aan deze functie invulling worden gegeven? En welke consequenties heeft dit eventueel voor de opleiding HBO Theologie?' bezig gehouden.

2. Waarom?

De vraagstelling heeft meerdere oorzaken. Ten eerste vanuit de GPW-opleiding: of HBO pastoraal werkers iets kunnen betekenen binnen de Christelijke hulpverleningssector. En ten tweede vanuit de hulpverlening, want hoe ga je om met geloofsvragen van een cliënt bij een behandeling?

3. Hoe?

Er heeft een tweedelig onderzoek plaatsgevonden. Enerzijds een literair en theoretisch onderzoek, naar het spanningsveld tussen hulpverlening en pastoraat. En anderzijds een praktisch onderzoek, door middel van interviews en contact met verschillende Christelijke hulpverleningsinstanties, met verschillende disciplines, zoals verslavingszorg, zorg en welzijn en hulp bij psychische problemen. Aan deze instanties is gevraagd hoe zij momenteel het geloof betrekken in hun organisatie en of (HBO) pastoraal werkers hier een plaats in (zouden kunnen) hebben.

4. Dus?

De resultaten uit het onderzoek zijn divers te noemen. Er zijn argumenten voor en tegen het aannemen van een pastoraal werker naar voren gekomen, die tegenover elkaar te plaatsen zijn, hieronder vindt u een overzicht van deze argumenten.

- Tegen: Christelijke hulpverleners kunnen ook pastorale zorg bieden.
Voor: voor pastoraat in de hulpverlening heb je een gekwalificeerd werker nodig.
- Tegen: de kerkelijke gemeente van de cliënt is hier verantwoordelijk voor.
Voor: niet elke kerkelijke gemeente kan de benodigde zorg bieden.
- Tegen: wegens de grote diversiteit aan stromingen binnen het Christelijk geloof is het bijna onmogelijk passende pastorale zorg te leveren.
Voor: een opgeleid pastoraal werker moet in staat zijn een eventuele kloof te overbruggen.
- Tegen: cliënten komen bij een hulpverleningsinstantie voor hulp bij maatschappelijke en/of psychische problemen en koppelen dit vaak niet aan hun geloof.

Dus? (vervolg)

Voor: maatschappelijke en/of psychische problemen staan bijna altijd in verband met iemands geloofsleven, soms kan het goed zijn dit boven water te krijgen, ook al ziet een cliënt dit niet direct zelf.

- Een op zichzelf staand argument was de financiële kant van de zaak. Voor pastoraal werkers is immers geen subsidie of andere inkomstenbron beschikbaar. Hoewel dit een terecht argument is, is dit in het verdere onderzoek achterwegen gelaten, aangezien dit buiten het onderzoeksgebied valt.

5. Hoe nu verder?

De verschillende argumenten wegen tegen elkaar op. Om het geloof zo goed mogelijk te integreren in de werkwijze, wordt hulpverleningsinstanties geadviseerd een pastoraal werker in dienst te nemen. Deze kan namelijk de ondersteuning geven, die iemand die niet onderlegd is op pastoraal gebied niet kan bieden. Dit kan van pas komen in de volgende gevallen:

- Beleidsvorming
- Begeleiding van cliënten
- Toerusting van hulpverleners

Een HBO pastoraal werker kan een meerwaarde leveren aan de christelijke hulpverlening. De opleiding GPW biedt namelijk een goede balans tussen theologisch/theoretisch onderwijs en praktisch/sociaal onderwijs.

Het advies aan de opleiding GPW luidt om meer aandacht te geven aan de werkwijzen binnen instanties, naast de aandacht voor de werkwijzen binnen kerkelijke gemeentes.

BEDANKT VOOR HET LEZEN VAN
DEZE FOLDER EN UW AANDACHT
VOOR DIT ONDERWERP! VOOR
MEER INFO: INFO@CHE.NL